

EFICIENȚĂ – EFICACITATE – EFICIENTIZARE A COOPERĂRII ÎN DOMENIUL SECURITĂȚII NAȚIONALE

EFFICIENCY – EFFECTIVENESS – MAKING EFFECTIVE THE COOPERATION IN THE FIELD OF NATIONAL SECURITY

General-maior (r) prof. univ. dr. Visarion NEAGOE
Colonel drd. Nicușor MOLDOVAN

Eficiența cooperării este un obiectiv și o caracteristică a tuturor acțiunilor, proceselor și fenomenelor circumscrise procesului de cooperare, orientat în vederea îndeplinirii tuturor dezideratelor, nevoilor, aspirațiilor, cerințelor etc. Eficiența cooperării este gradul de îndeplinire a scopurilor lucrului în echipă și relația dintre rezultatul proiectat și cel realizat al acelei activități. Fiind un proces de transformare a acumulărilor cantitative în efectele calitative încorporate în sistem, care permite îndeplinirea mai rapidă a sarcinilor cu eforturi reduse și fără pierderi, eficiența cooperării în cadrul sistemului de securitate națională implică existența unor mecanisme de monitorizare și evaluare a sistemului. Cooperarea eficientă în cadrul sistemului este o necesitate obiectivă, determinată de urgența și curente de evoluție a potențialelor noi riscuri și amenințări la adresa securității naționale a României.

Cuvinte cheie: eficiență; eficacitate; cooperare eficientă; securitate națională; riscuri și amenințări.

Effectiveness of cooperation is an objective and necessary feature of all actions, processes and phenomena circumscribed to cooperation process, channeled towards satisfying all needs, aspirations, requirements etc. Effectiveness of cooperation is the degree of achievement of the targets set for cooperative work and the relationship between the projected and actual result of that activity. Being the transformation process of quantitative accumulation in qualitative effects embedded in the system that allow carrying out tasks more quickly with as little effort and without losses, the efficiency of cooperation within the national security system implies the existence of such a mechanism to monitoring and evaluation of a system. Effective cooperation within the national security system is an

objective necessity, determined by the emergence and evolution trends of potential new risks and threats to the national security of Romania.

Keywords: *efficiency; effectiveness; effective cooperation; national security; risks and threats.*

Motto:

**„Marile descoperiri și îmbunătățiri
presupun cooperarea a mai multor minți.”**

(Alexander Graham Bell)

Introducere

Obiectivul major al Sistemului securității naționale este reprezentat de capacitatea anticipativă și caracterul preventiv, care trebuie să acționeze cu prioritate pentru prevenirea producerii unor acțiuni, având în vedere că după ce acestea s-au materializat, de cele mai multe ori este tardiv să mai acționezi. În acest context, trebuie pus un accent deosebit pe cooperarea dintre componentele Sistemului securității naționale, desemnate și responsabile pentru activitatea de securitate, având în vedere faptul că acțiunile desfășurate de acestea au un obiectiv comun, respectiv, garantarea securității naționale și contribuția majoră la asigurarea securității regionale și internaționale.

Eficiența cooperării reprezintă o caracteristică obiectivă și necesară a tuturor acțiunilor, proceselor și fenomenelor circumscrise acesteia, canalizate în direcția satisfacerii tuturor dorințelor, nevoilor, aspirațiilor, trebuințelor, necesităților etc. Eficacitatea cooperării reprezintă gradul de realizare a obiectivelor stabilite pentru aceasta și raportul dintre efectul proiectat și rezultatul efectiv al activității respective.

Fiind prin excelență un proces de transformare a acumulărilor cantitative înglobate în sistem în efecte calitative, care permit îndeplinirea misiunilor mai rapid, cu eforturi cât mai mici și fără pierderi, procesul de eficientizare a cooperării în domeniul securității naționale presupune existența atât a unui mecanism de monitorizare a sa, cât și a unui sistem de evaluare.

Eficientizarea cooperării în domeniul securității naționale este o necesitate obiectivă, determinată de manifestarea și tendințele de evoluție a unor potențiale noi riscuri și amenințări la adresa securității naționale a României.

Din acest unghi de vedere, scopul acestui demers științific este tocmai acela de a analiza cooperarea în domeniul securității naționale a României și prezentarea unor căi și modalități de eficientizare a acesteia în actuala etapă de reformă și în contextul globalizării.

Cooperarea – abordări și delimitări conceptuale

Chester Barnard¹ este autorul celei mai elaborate teorii referitoare la rațiunea apariției organizațiilor, teorie care pornește de la premisa că indivizii trebuie să coopereze deoarece singuri au posibilități limitate de decizie și acțiune.

Limitele unui individ sunt definite de Barnard ca fiind acele obstacole sau piedici care stau în calea dorinței acestuia de a face ceea ce și-a propus să facă. Singura cale de a înfrânge aceste limite este, în concepția lui Barnard, acțiunea socială de cooperare.

O organizație apare atunci când sunt îndeplinite cel puțin două condiții: există persoane capabile să comunice între ele; persoanele doresc să contribuie, prin acțiune, la realizarea unui scop comun.

Intenția de a contribui, prin acțiune, la realizarea unui scop comun înseamnă, de fapt, acceptarea de către individ a necesității cooperării prin renunțarea la conducerea personală.

Cooperarea este „*activitatea prin care se asigură coordonarea acțiunilor tuturor forțelor participante la acțiune, în timp, spațiu și pe misiuni, în scopul concentrării și însumării eforturilor acestora pentru îndeplinirea unei misiuni comune*”.²

Din unghiul nostru de vedere, cooperarea se referă la o conlucrare stabilită pe baza unui document (act) pe termen scurt, mediu, lung, sau permanent, între două sau mai multe persoane/organizații/instituții, pentru îndeplinirea în comun a unor misiuni. Într-o altă abordare, cooperarea presupune punerea în comun a unor resurse (materiale, umane, financiare, informaționale etc.) în vederea îndeplinirii unor obiective specifice.

Dicționarul explicativ al limbii române precizează faptul că a coopera înseamnă „*muncă în comun, cooperare*”³, iar Marele dicționar de neologisme se referă la cooperare ca la o „*conlucrare a unor persoane, unități economice sau țări în producerea sau desfacerea anumitor produse, în cercetarea științifică și tehnică etc.*”⁴

În opinia specialiștilor militari, cooperarea reprezintă „*activitatea sau acțiunea prin care se asigură conlucrarea tuturor forțelor participante la luptă*”

¹ Irving Chester Barnard (1886-1961) a fost un om de afaceri american, administrator public și autorul demersurilor în teoria managementului și studiul organizațiilor.

² *** *Lexicon Militar*, Ediția a II-a, Editura Saka, București, 1994, p. 111.

³ *** *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediția a II-a, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998.

⁴ Marcu, Florin, *Marele dicționar de neologisme*, Editura Saeculum, 2000.

(operație) în timp, spațiu și pe misiuni, pe baza unui plan unic și a unei concepții unitare, în scopul concentrării și însumării eforturilor acestora pentru îndeplinirea unei misiuni de luptă comune.”⁵

Cooperarea presupune stabilirea unor relații formale sau informale între forțele și mijloacele care desfășoară împreună o serie de operațiuni ce au aceleași obiective/finalități. Practic acestea se referă la relațiile funcționale care se stabilesc concret între organizații/instituții sau între managerii acestora și presupun valorificarea în comun a potențialelor de care dispun.

Între două persoane/organizații/instituții care cooperează se pot stabili relații: de autoritate ierarhice sau funcționale; de reprezentare; de control și îndrumare. Cooperarea dintre persoane/organizații/instituții nu reprezintă conținutul unui obiectiv, ci stabilirea unor variante de acțiune, care, în final, să conducă la alegerea unei soluții optime pentru îndeplinirea obiectivelor comune. Specialiștii în domeniu apreciază că între acestea se pot dezvolta relații de cooperare pe orizontală și pe verticală.

Considerăm că pe orizontală cooperarea se realizează între persoane/organizații/instituții care au același domeniu de activitate și între care pot exista relații de conlucrare, de colaborare, iar pe verticală aceasta se realizează între instituții care au același domeniu de activitate și între care pot exista relații ierarhice de subordonare.

Ca urmare, se apreciază că „cea mai bună rezolvare în acest caz pentru realizarea unui avantaj mutual îl reprezintă cooperarea în cadrul căreia fiecare dintre participanți este de acord asupra: necesității cooperării; setului de acțiuni ce urmează a fi desfășurate de fiecare participant; setului de reguli privind modul de suportare a consecințelor favorabile și nefavorabile”⁶.

Activitatea de luare a deciziilor pentru cooperare și a organizării concrete a acesteia poate dispune de informații complete sau incomplete cu privire la derularea acțiunii viitoare, ceea ce înseamnă că fiecare participant la acțiune cunoaște atât funcțiile de utilitate ale acțiunii proprii, cât și pe cele ale acțiunilor celorlalți participanți, distribuțiile lor de probabilități, strategiile disponibile, modalitățile posibile de desfășurare, cât și consecințele probabile ale acțiunii.

⁵ Col. dr. Mircea Cozma, Lt. col. Benoni Sfârlog, Lt. col. Alexandru Rizescu, *Dicționar de termeni specifici crizelor*, <http://www.scribd.com>.

⁶*** *Logica acțiunii*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983, p. 206.

Cooperarea se organizează în folosul persoanelor/organizațiilor/instituțiilor care îndeplinesc misiunea principală, prin măsuri menite să-i asigure menținerea și refacerea, în caz de întrerupere, pe întreaga durată de desfășurare.

Conducerea unitară a forțelor și mijloacelor conferă cooperării o eficiență maximă, exprimată în folosirea optimă a acestora, datorită faptului că asigură unitatea de concepție și acțiune, cu atât mai mult cu cât acțiunile se desfășoară în zone/spații diverse și complexe.

Una din cerințele principale ale cooperării se referă la necesitatea ca eforturile tuturor forțelor și mijloacelor participante la acțiune să fie dirijate, în primul rând, în interesul structurii care îndeplinește misiunea principală.

Cooperarea trebuie realizată, de asemenea, luându-se în considerare posibilitățile reale și servituțile forțelor și mijloacelor participante la acțiune, pentru a li se încredința misiuni compatibile cu posibilitățile de care acestea dispun și a fi angajate în acțiuni ale căror efecte se completează reciproc. Nerespectarea acestei cerințe nu numai că nu favorizează desfășurarea normală a acțiunilor, dar poate duce chiar la situația ca o anumită structură să se transforme într-o veritabilă frână pentru celelalte. Compatibilitatea se referă îndeosebi la viteza de acțiune, putere, autoprotecție, sistemele de conducere etc.

Procesul de cooperare are un caracter ciclic și se desfășoară pe etape. Acest proces începe odată cu stabilirea obiectivelor pentru o anumită misiune și se încheie odată cu evaluarea rezultatelor finale. În cadrul fiecărei etape de conducere sistemul cooperării execută un ansamblu de acțiuni, relativ independente, care se schimbă succesiv. Această succesiune de acțiuni efectuate asupra sistemului de execuție a cooperării se numesc funcții ale managementului.

În domeniul managementului instituțiilor, teoria a mers întotdeauna mână în mână cu practica. De când Taylor, la începutul secolului, a creat teoria „managementului științific”, diverse paradigme care au fost generate de evoluțiile înregistrate în practica managerială au oferit noi concepții asupra instituțiilor. Problema pe care o generează paradigma instituțională este aceea că fiind axată pe valori pune accentul pe cooperarea internă în detrimentul capacității de adaptare la schimbările din mediul intern și extern al organizației.

Ca urmare, noua paradigmă trebuie să mențină importanța cooperării prin intermediul unor valori comune, împărtășite de membrii organizației/instituției, și în același timp să caute o caracteristică distinctivă care să permită acesteia să supraviețuiască în domeniul în care își desfășoară activitatea.

Din acest unghi de vedere, importanța cooperării pentru succesul persoanelor/organizațiilor/instituțiilor nu poate fi ignorată.

Eficiența și eficacitatea cooperării în domeniul securității naționale

Ideea centrală a managementului componentelor Sistemului securității naționale constă în realizarea eficientă a activităților acestora. În mod normal, în acest plan sunt utilizate trei concepte, aflate în strânsă legătură – eficiență, eficacitate și eficientizare.

Eficiența semnifică măsura rezultatelor unei activități prin raportare la eforturile făcute în timpul desfășurării acesteia. Sunt foarte cunoscute și lesne de înțeles sensurile eficienței în fizică și în economie, unde aceasta reprezintă randamentul utilizării energiei (randamentul este cu atât mai mare cu cât energia pierdută între intrare și ieșire este mai mică), respectiv raportul dintre câștigul economic și cheltuieli (eficiența este ridicată atunci când câștigurile sunt cât mai mari cu cheltuieli cât mai reduse).

„Eficiența este fundamentul succesului” sau „Eficiența este fundamentul supraviețuirii.”⁷

Eficiența cooperării constă în maximizarea rezultatelor acțiunilor desfășurate în relația cu resursele utilizate. Aceasta reprezintă relația dintre ieșiri (output-uri), respectiv îndeplinirea misiunilor la parametrii maximi și alte rezultate și resursele utilizate (input-uri) pentru realizarea lor.

În științele sociale, în sociologie, în teoria organizațiilor și în management, analiza eficienței este mai dificilă decât în fizică și în economie, în primul rând datorită dificultăților de a compara intrările (input-urile) și ieșirile (output-urile), acestea având, de regulă, unități de măsură, diferite. Drept urmare, atât în științele sociale, cât și în limbajul comun, eficiența înseamnă maximizarea rezultatelor și diminuarea costurilor.

„Eficiența măsoară cât de bine au fost folosite resursele.”⁸

În sens general, a fi eficient înseamnă a face un lucru cât mai bine, cu costuri cât mai reduse. Altfel spus, eficiența este raportul dintre eficacitate (care constă în gradul de realizare a obiectivului stabilit, a funcției) și cost (cheltuielile de resurse și efectele negative ale respectivei activități).

⁷ Maxwell, John, C., *Dezvoltă liderul din tine*, Editura Amaltea, București, 1999.

⁸ Ionescu Gh. Gh., Cazan Emil, Negruță Adina Letiția, *Modelarea și optimizarea deciziilor manageriale*, Editura Dacia, 1999, p. 60.

Pentru calcularea acesteia se utilizează următoarea formulă:

$$\text{Eficiență} = \frac{\text{Eficacitate}}{\text{Costuri}}$$

„Praxiologia sau teoria generală a acțiunilor eficiente s-a născut ca o disciplină filosofică și logico-metodologică din reflecția sistematică asupra statutului activităților umane. Obiectivul pe care praxiologia și l-a asumat a fost să construiască un aparat conceptual unitar și un limbaj corespunzător prin care să poată descrie și califica din punct de vedere al eficienței toate tipurile de activități umane, oferind norme și criterii pentru raționalizarea și sporirea eficienței.”⁹

Eficiența managementului se bazează pe raportul dintre structurarea și corelarea optimă a funcțiilor acestuia. Din multitudinea perspectivelor în care pot fi privite managementul și funcțiile sale, cea mai utilă este tocmai perspectiva eficienței, în temeiul căreia sunt ordonate activitățile vitale ale managementului, cunoașterea domeniului de referință, a totalității problemelor care sunt supuse soluționării.

Adoptarea deciziei și, ulterior, implementarea acesteia, se realizează printre altele prin planificare și asigurarea cooperării între instituțiile și structurile care își desfășoară activitatea în domeniul securității naționale.

„Vom numi eficiență o acțiune care conduce la un efect intenționat ca scop.”¹⁰

Deci, în sens praxiologic, eficiența este concepută ca un raport de concordanță între rezultatul obținut prin acțiune și scopul propus.

În practica domeniului securității naționale eficiența se exprimă tot prin raportul dintre ieșiri (output-uri) respectiv rezultatele obținute și resursele utilizate pentru producerea lor (input-uri).

Pentru calcularea acesteia se utilizează următoarea formulă:

$$\text{Eficiență} = \frac{\text{Rezultate obținute (ieșiri)}}{\text{Rezultate utilizate (intrări)}}$$

⁹ Vasilescu, Ofelia, Praxiologia formală și logica acțiunii, suport teoretic al construirii unor sisteme expert, în Analele Universității Spiru Haret nr.4, 2002, p.137.

¹⁰ Tadeusz Kotarbinski, *Tratat despre lucrul bine făcut*, Editura politică, București, 1976, p.148.

Atunci când rezultatul raportului este egal sau mai mare decât „1”, situația este favorabilă (activitatea este eficientă).

Într-o altă abordare, în practica domeniului securității naționale conceptul de eficiență este întâlnit sub două accepțiuni: ca performanță (rezultate cât mai mari) și ca efecte cât mai mari în raport cu resursele alocate. Prima accepțiune are o conotație mai restrânsă și se definește ca eficacitate iar cea de-a doua accepțiune tratează o activitate prin prisma corelației între nivelul efectelor și cel al eforturilor și se definește ca eficiență.

O cooperare eficientă maximizează rezultatele obținute cu aceeași cantitate de resurse sau minimizează resursele pentru un rezultat stabilit. În cazul luării în calcul a cheltuielilor se va avea în vedere obținerea unor rezultate maxime și la o calitate corespunzătoare.

De regulă, pentru a realiza o evaluare a eficienței cooperării instituțiilor și structurilor din domeniul securității naționale, trebuie comparați indicatorii de eficiență obținuți cu un set de criterii bine definite. Astfel, apreciem că pentru stabilirea eficienței cooperării în domeniul securității naționale se va avea în vedere dacă: resursele (financiare, umane, materiale, informaționale etc.) au fost utilizate eficient; documentele elaborate și acțiunile desfășurate au fost în concordanță cu obiectivele și cerințele stipulate prin lege sau alte reglementări interne; documentele elaborate și acțiunile desfășurate au fost reglementate, organizate, conduse, executate și evaluate în mod eficient; documentele au fost bine elaborate iar acțiunile au fost desfășurate la momentul oportun.

Eficacitatea cooperării reprezintă gradul de realizare a obiectivelor stabilite, pentru activitatea desfășurată și raportul dintre efectul proiectat și rezultatul efectiv al activității respective de cooperare.

Altfel spus, eficacitatea cooperării poate fi exprimată ca fiind raportul între rezultatele obținute pentru activitatea desfășurată și rezultatele programate.

Pentru calculul acesteia se utilizează următoarea formulă:

$$Eficacitate = \frac{\text{Rezultate obținute (ieșiri)}}{\text{Rezultate programate}}$$

Eficacitatea cooperării reprezintă măsura în care o activitate satisface o necesitate, realizează un obiectiv, îndeplinește o funcție. Spre exemplu, eficacitatea cooperării instituțiilor și structurilor din cadrul Sistemului securității naționale este

dată de gradul în care acesta reușește să asigure securitatea națională a României și, implicit, să contribuie la asigurarea securității regionale și globale.

Eficacitatea cooperării poate fi pozitivă (funcția, activitatea avută în vedere sunt realizate într-o măsură mai mică sau mai mare), nulă (o activitate nu este finalizată la parametri ceruți sau proiectați) sau negativă (prin activitatea respectivă se obțin rezultate contrare celor urmărite). În concluzie, eficacitatea cooperării este o caracteristică a funcțiilor instituțiilor/organizațiilor (și, în particular, a funcțiilor managementului), indicând gradul de realizare, măsurat prin efecte, a acestora.

Deși eficacitatea cooperării se poate determina sau măsura prin compararea rezultatelor (impactul) – cu scopurile stabilite în cadrul obiectivelor, considerăm că în acest caz trebuie să se încerce și determinarea măsurii în care acțiunile întreprinse au contribuit la atingerea obiectivelor. Aceasta poate constitui sensul „real” al eficacității cooperării și din acest unghi de vedere trebuie arătat că „ieșirile” (rezultatele) obținute au la bază măsurile întreprinse în direcția atingerii obiectivelor și nu reprezintă rezultatul altor factori.

Astfel, apreciem că pentru stabilirea eficacității cooperării în domeniul securității naționale se va avea în vedere dacă: au fost atinse obiectivele stabilite cu resursele utilizate (au fost obținute rezultatele planificate); resursele utilizate și rezultatele obținute sunt în concordanță cu obiectivele stabilite; impacturile programate reprezintă un rezultat concret al proceselor de management și nu unul datorat altor circumstanțe.

Altfel spus, aprecierile privind eficacitatea cooperării trebuie să arate dacă obiectivele stabilite au fost atinse și dacă rezultatele obținute, pot fi atribuite proceselor de management desfășurate.

„Eficacitatea este definită ca nivelul sau ponderea în care obiectivele au fost realizate.”¹¹

Eficacitatea cooperării este condiționată de abilitatea managerilor, de a asigura utilizarea resurselor umane, materiale, financiare, informaționale etc. în atingerea scopurilor. Conținutul principal al procesului decizional îl reprezintă selectarea unei alternative din cele aflate la dispoziția managerilor.

Într-o altă abordare, eficacitatea cooperării poate fi stabilită prin compararea rezultatelor sau impacturilor cu scopurile stabilite prin obiectivele proceselor de management. Altfel spus, trebuie făcută o analiză privind „atingerea scopului”.

¹¹ Ionescu Gh. Gh., Cazan Emil, Negruță Adina Letiția, *Modelarea și optimizarea deciziilor manageriale*, Editura Dacia, 1999, p. 60.

Eficientizarea cooperării în domeniul securității naționale

Praxiologia presupune dezvoltarea unor categorii cum sunt cele de: acțiuni elementare, autor, impuls intenționat sau neintenționat, operă, produs, materiale și unelte, locuri și încăperi, mijloace și metode, posibilitate/imposibilitate de a acționa, complexitate, valori ale acțiunii, pregătirea, organizarea și desfășurarea acțiunilor, instrumentalizarea acțiunilor, eficientizarea acțiunilor, evaluarea acțiunilor etc.

În actuala perioadă de recesiune economică se vorbește tot mai des de eficientizare, atât ca termen cât și ca acțiune, dar foarte mulți manageri, din diferite domenii de activitate, confundă eficiența cu eficacitatea. A fi eficient înseamnă a face cât mai bine iar a fi eficace înseamnă a face ce trebuie. Din acest unghi de vedere, considerăm că eficientizarea reprezintă o combinație între eficiență și eficacitate.

Eficientizarea reprezintă acțiunea, procesul (complexul de măsuri și acțiuni) de creștere a eficienței, sau din alt unghi de vedere înseamnă rentabilizare.

Eficientizarea cooperării în domeniul securității naționale presupune un proces amplu și complex ce implică întrebuițarea unei game largi de măsuri de natură decizională, organizatorică, acțională, tehnică, logistică, financiară, educațională etc, ce vizează crearea celor mai favorabile condiții, astfel încât obiectivele, scopurile comune ale organizațiilor/instituțiilor componente să fie îndeplinite la timp și cu eforturi (umane, materiale, financiare, informaționale etc.) cele mai mici posibile.

Procesul de eficientizare a cooperării în domeniul securității naționale nu poate avea rezultatele scontate fără o fundamentare temeinică a deciziilor pe toate palierele de acțiune, toate acestea circumscrise necesității de a atinge obiectivele/scopurile comune. Acest lucru nu se poate realiza fără o măsurare precisă și oportună a parametrilor domeniului securității naționale în dinamica sa, în raport cu referințele stabilite inițial pentru întreaga acțiune.

Procesul de eficientizare a cooperării în domeniul securității naționale este dependent de criteriile de performanță. Această dependență ține atât de necesitatea luării celei mai potrivite decizii cu privire la acțiunea în comun, cât și de nevoia de a cuantifica efectele acesteia, rezultând practic modalitatea prin care, indirect, ele contribuie la creșterea eficienței.

Eficientizarea cooperării în domeniul securității naționale va trebui fundamentată pe baza evaluării temeinice a influențelor pe care le produc, sau le-ar

putea produce dinamica parametrilor acestor variabile, urmărindu-se cu precădere ponderarea lor în raport de obiectivele și scopurile comune ale acțiunii.

Procesul de eficientizare a cooperării în cadrul Sistemului securității naționale presupune executarea evaluării pe toate momentele/etapele acțiunii, dar și pe fiecare participant în parte. În acest context, evaluarea trebuie să plece atât de la scopurile acțiunii în sine, cât și de la rolul și locul instituțiilor și structurilor în cadrul Sistemului securității naționale.

Eficientizarea cooperării în domeniul securității naționale are ca scop principal integrarea structurilor/instituțiilor participante, asigurarea eficacității și oportunității acțiunilor, iar prin aceasta îndeplinirea misiunilor și atingerea obiectivelor comune în timpul cel mai scurt cu putință, cu pierderi cât mai reduse posibil. În general, la acest nivel sunt urmărite aspectele calitative ale acțiunilor/operațiilor specifice. Practic sunt valorizate toate capacitățile și capabilitățile acumulate în perioadele anterioare, de constituire, încadrare, dotare, antrenare și evaluare.

Eficientizarea cooperării în domeniul securității naționale vizează toate componentele sistemului, începând cu fundamentele teoretice, strategiile, structurile, sistemele de selecție, formare și antrenare a personalului, înzestrarea, comanda și controlul, gradul de interoperabilitate, standardizarea și integrarea în raport cu cerințele interne și externe (NATO, UE), nivelul și calitatea susținerii logistice etc.

Ca și activitatea celorlalte componente, cea a Sistemului securității naționale este supusă nevoii de eficientizare. Realizarea unui nivel cât mai ridicat al eficienței cooperării în domeniul securității naționale, presupune acțiunea conștientă a tuturor instituțiilor și structurilor implicate, aflate în diferite tipuri și situații, sub impulsul unui ansamblu de factori (cauze) obiectivi și subiectivi, precum și a influențelor directe sau indirecte ale unei game variate de condiționări ce se manifestă atât în interiorul sistemului cât și în afara acestuia, prin întrebuintarea unei palete largi de mijloace și procedee de acțiune, toate acestea putând fi înglobate în ceea ce am putem defini drept proces de eficientizare.

Căi și modalități de eficientizare a cooperării în domeniul securității naționale

Eficientizarea cooperării în domeniul securității naționale presupune un proces amplu și complex, ce implică utilizarea unei game largi de măsuri și acțiuni de natură organizatorică, decizională, acțională, tehnică, logistică, financiară,

informațională etc., ce vizează asigurarea unui cadru specific, în vederea îndeplinirii obiectivelor stabilite și a scopurilor urmărite la standarde de performanță ridicate, la timp și cu resurse cât mai mici (puține).

Deși principiile generale ale cooperării în domeniul securității naționale nu s-au schimbat de-a lungul timpului, ele nu trebuie schimbate nici în continuare, însă pentru a atinge condițiile de eficiență cerute de noile tendințe ce vizează atât modernizarea și introducerea în înzestrare a noilor categorii de armament și tehnică, cât și de întrebuintarea efectivă a structurilor și plecând de la paleta tot mai diversificată a riscurilor și amenințărilor la adresa securității naționale, conținutul lor trebuie permanent îmbogățit și pus în concordanță cu noua tipologie a acțiunilor și operațiilor specifice.

Procesul de eficientizare a cooperării în domeniul securității naționale trebuie abordat pe două planuri, unul care să vizeze direcțiile de eficientizare a cooperării în cadrul Sistemului securității naționale, iar cel de-al doilea care să vizeze direcțiile de eficientizare a cooperării în cadrul instituțiilor și structurilor componente.

În vederea analizei și stabilirii unor căi și modalități de eficientizare a cooperării în domeniul securității naționale se impune, în primul rând, stabilirea și luarea în calcul a unor criterii și/sau standarde. Fără a le dezvolta prea mult, suntem de părere că cele mai importante ar putea fi reprezentate de: timpul de reacție a forțelor și mijloacelor implicate în acțiune; raportul dintre obiectivele planificate și cele realizate; consumul de resurse realizat în comparație cu cel planificat; calitatea și oportunitatea deciziilor luate în raport cu datele și informațiile avute la dispoziție; gradul de realizare a comunicării; asigurarea cu date și informații necesare pentru desfășurarea acțiunilor în comun etc.

Eficientizarea cooperării în domeniul securității naționale este influențată și condiționată de comanda și controlul acțiunilor desfășurate în comun, respectiv adoptarea deciziilor optime în raport cu misiunea, caracteristicile de timp și spațiu ale acțiunilor, precum și condiționările și variabilele atât interne cât și externe, care să conducă la îndeplinirea misiunilor la parametrii maximi.

O altă cale de eficientizare a cooperării în domeniul securității naționale este reprezentată de îmbogățirea sistemelor, metodelor, tehnicilor și instrumentelor de management prin promovarea și utilizarea unora cât mai eficace, precum: managementul prin obiective, managementul prin bugete, managementul prin proiecte, managementul prin excepții, metodele decizionale (ELECTRE, arborele

decizional etc.), metodele moderne de management prin costuri (normativă, THM¹², standard-cost, analiza valorii), metodele de stimulare a creativității (brainstorming, Philips 66, sinectica, Delphi, matricea descoperirilor ș.a.), metodele de analiză și proiectare a sistemelor informațional și organizatoric (diagramele de flux, ROF¹³, organigrama, fișele de post).

De asemenea, pentru eficientizarea cooperării în domeniul securității naționale s-ar impune și modernizarea instrumentarului managerial prin operaționalizarea sistemelor, metodelor, tehnicilor și instrumentelor de management, recomandate a fi utilizate de către managerii amplasați pe diferite niveluri ierarhice, pe baza unor metodologii distincte, care le amplifică eficiența și eficacitatea.

În aceeași ordine de idei, considerăm că este necesară o creștere a fiabilității acțiunilor desfășurate în comun atât prin asigurarea performanțelor armamentului și tehnicii din înzestrare, cât și printr-o înaltă pregătire profesională a personalului care o deservește. De asemenea, s-ar impune o diversificare a procedeelelor, tehnicilor și mijloacelor de culegere a datelor și informațiilor și obținerii datelor despre inamic/adversar, teren, despre alte elemente care pot influența într-un sens sau altul desfășurarea acțiunilor în comun.

Un rol deosebit de important în eficientizarea cooperării în domeniul securității naționale îl are asigurarea îmbinării armonioase a elementelor de definire a competențelor structurilor implicate în cadrul acțiunilor desfășurate în comun (nesincronizarea lor generează ambiguitate și un climat nefavorabil realizării obiectivelor).

De asemenea, pentru atingerea standardelor de eficiență în ceea ce privește cooperarea în domeniul securității naționale ar fi necesară amplificarea eficacității muncii tuturor managerilor prin: promovarea unor reguli specifice în raporturile șef-subordonat, eficientizarea comunicării între șef și subordonat, maximizarea motivării subordonaților și îmbunătățirea controlului exercitat asupra subordonaților.

¹² Metoda THM (denumită în limba engleză - Machine-Hour-Rates, prescurtat MHR și în limba franceză - Taux-Heure-Machine, prescurtat THM, de unde derivă și denumirea acesteia) a fost aplicată pentru prima dată în SUA (1962). Metoda THM este o metodă de conducere prin costuri care, folosind procedee specifice, calculează costul de funcționare al unei ore-mașină ca element fundamental pentru planificarea costurilor de producție și de repartizare a acestuia până la nivelul locurilor de muncă.

¹³ ROF – Regulament de organizare și funcționare.

Tot în vederea eficientizării cooperării în domeniul securității naționale s-ar impune revederea, la nivel decizional, a misiunilor instituțiilor și structurilor din componerea Sistemului securității naționale, în vederea creării cadrului normativ care să permită abordarea unitară a problematicii cooperării în domeniul securității naționale.

De asemenea, apreciem că s-ar impune continuarea procesului de dezvoltare a Sistemului securității naționale, astfel încât acesta să devină integrat, flexibil și funcțional, apt să răspundă tuturor nevoilor de asigurare unitară a instituțiilor și structurilor componente cu toate categoriile de armament, tehnică și materiale, precum și asigurării cerințelor de realizare a interoperabilității cu cele ale statelor membre NATO și UE.

Legat de eficientizarea cooperării în domeniul securității naționale, suntem de părere că ar fi necesare actualizarea și adaptarea normelor și procedurilor existente pentru cooperarea în domeniu la noile concepții de acțiune, la armamentul și tehnica din înzestrare sau la nivelul de informatizare și modularizare, pentru a permite o relaționare (acțională și tehnică) mult mai bună.

De asemenea, folosirea experienței personalului care a participat la diferite acțiuni în comun cu parteneri externi în dezvoltarea normelor și metodologiilor de realizare a cooperării, pe baza acordurilor de parteneriat încheiate cu aceștia, constituie o modalitate de sporire a eficientizării cooperării în domeniul securității naționale. Pe timpul cooperării între instituțiile și structurile din domeniul securității naționale comunicarea, șefii și subordonații relaționează permanent, punând în joc informații, convingeri, sentimente, atitudini, în scopul îndeplinirii misiunilor și realizării obiectivelor care direcționează întreaga desfășurare a proceselor de cooperare. Acesta este motivul pentru care eficientizarea cooperării în domeniul securității naționale nu poate fi concepută dacă nu se au în vedere și demersuri care să vizeze îmbunătățirea procesului de comunicare.

Pentru eficientizarea cooperării în domeniul securității naționale se impune, de asemenea, și luarea unor măsuri care să vizeze datele și informațiile necesare, respectiv asigurarea oportunității obținerii și transmiterii, acuratețe și exactitate, precum și un grad înalt de certitudine.

Acțiunea în comun la standarde ridicate de performanță impune și asigurarea unei capacități ridicate de adaptabilitate la specificul acțiunilor desfășurate, mobilitate ridicată a forțelor și mijloacelor angajate, precum și anduranță ridicată.

Din alt unghi de vedere, putem aprecia că pentru eficientizarea cooperării în domeniul securității naționale se impune luarea unor măsuri care să vizeze creșterea: nivelului de automatizare și cibernetizare a sistemului de comandă-control; caracteristicilor tehnico-tactice ale armamentului și tehnicii din dotare; profesionalismului și experienței personalului; nivelului moralului personalului; coeziunii și spiritului de echipă; sprijinului logistic; calității ordinilor și dispozițiilor elaborate și transmise.

Dacă avem în vedere procesul de eficientizare a cooperării în domeniul securității naționale, putem aprecia că acesta nu poate avea rezultatele preconizate fără o fundamentare temeinică a deciziilor pe toate palierele de comandă-control, toate acestea circumscrise necesității de a îndeplini obiectivele și scopurile finale ale acțiunilor.

Procesul de eficientizare a cooperării în domeniul securității naționale este dependent de criteriile de performanță, care, la rândul lor, sunt dependente de standardele de performanță. Din acest unghi de vedere, se impune ca acestea să fie stabilite de așa manieră încât, să acopere întregul spectru de acțiuni specifice cooperării în timp, spațiu și pe misiuni și să permită măsurarea. Având în vedere aceste aspecte, apreciem că eficientizarea cooperării în domeniul securității naționale presupune atât realizarea cât și elaborarea unui set de standarde de performanță, unele cu caracter general, altele specifice domeniului cooperării și care, combinate în raport de obiectivele acțiunilor, pot constitui un instrument extrem de util la îndemâna decidenților.

Având în vedere faptul că procesul de eficientizare a cooperării în domeniul securității naționale vizează maximizarea rezultatelor concomitent cu minimizarea eforturilor, putem aprecia că acesta determină de fapt un proces de optimizare, optimizare care este de fapt o necesitate determinată de dorința de eficiență.

Eficientizarea cooperării este un deziderat permanent pentru domeniul securității naționale, iar pentru a putea fi pusă în evidență, ea trebuie măsurată, unul din instrumentele principale fiind evaluarea. Aceasta se desfășoară pe mai multe planuri, care pot avea sau nu, la un moment dat, puncte de întâlnire. Evaluarea are o sferă de cuprindere mult mai largă, iar metodologic este mult mai complexă, presupunând existența unor instrumente mult mai sofisticate. În acest caz, evaluarea se desfășoară pentru fiecare componentă în parte, în toate etapele și momentele acțiunilor desfășurate.

Calitatea și oportunitatea deciziei, precum și capacitatea forțelor și mijloacelor ce acționează în comun de a se adapta rapid la situațiile des

schimbătoare și complexe ale mediului de acțiune influențează procesul de eficientizare a cooperării în domeniul securității naționale.

Eficientizarea cooperării în cadrul Sistemului securității naționale constituie un obiectiv prioritar al deciziei comandanților/șefilor structurilor participante la acțiunile în comun. Ea presupune un amplu proces de evaluare și analiză a datelor și informațiilor avute la dispoziție despre inamic/adversar, teren, anotimp, stare a vremii și nu în ultimul rând despre partenerii de cooperare. De asemenea, eficientizarea cooperării în domeniul securității naționale presupune: o permanentă schimbare, adaptare, îmbogățire și modernizare a fundamentelor teoretice și doctrine ale cooperării în domeniu; evaluarea corectă și continuă a riscurilor și amenințărilor la adresa securității naționale a României și actualizarea misiunilor instituțiilor și structurilor în funcție de acestea; asigurarea unui proces transparent și continuu de adaptare a forțelor și mijloacelor la cerințele mediului operațional, tot mai dinamic și complex; modernizarea înzestrării tuturor instituțiilor și structurilor ca proces necesar în realizarea capacităților tehnice și acționale specifice erei informaționale; programarea bugetară multianuală și pe acest temei asigurarea suportului continuității strategiilor de transformare a Sistemului securității naționale în general, în toate dimensiunile sale, a programelor strategice de înzestrare; relansarea programelor de cercetare în domeniul perfecționării armamentului și tehnicii din domeniul securității naționale.

În aceeași ordine de idei, putem spune că eficientizarea cooperării în cadrul Sistemului securității naționale mai presupune și: perfecționarea și înnoirea continuă a cadrului doctrinar de acțiune pe baza evaluării evoluției fenomenelor în plan internațional, precum și prin valorizarea experienței și a lecțiilor învățate; elaborarea și perfecționarea unitară a regulamentelor de întrebuițare în luptă și a manualelor de specialitate; optimizarea sistemului de selecție și pregătire a personalului; perfecționarea sistemului de învățământ militar de specialitate, direcționarea acestuia către nevoile reale din instituțiile și structurile componente ale Sistemului securității naționale; optimizarea formelor și procedeele de instruire, antrenare și evaluare a instituțiilor și structurilor componente ale Sistemului securității naționale; corelarea permanentă a misiunilor și obiectivelor de performanță cu posibilitățile reale ale instituțiilor și structurilor respective și resursele puse la dispoziție; instruirea și antrenarea în comun a diferitelor tipuri de unități, subunități și structuri; realizarea unei eșalonări a priorităților și pe această bază finalizarea proiectelor aflate în diferite faze de derulare.

Eficientizarea cooperării în domeniul securității naționale trebuie să aibă în vedere și acțiunile specifice de perfecționare a pregătirii profesionale a tuturor categoriilor de personal, de însușire a tehnicilor și procedurilor de lucru, cunoașterea și exploatarea armamentului și tehnicii din înzestrare, cunoașterea modului de acțiune a unităților, subunităților și structurilor din care fac parte.

Nu în ultimul rând, eficientizarea cooperării în domeniul securității naționale presupune pe lângă acțiunile în funcție de căile și modalitățile prezentate mai sus, punerea în valoare a lecțiilor învățate, rezultate atât în urma participării nemijlocite la acțiuni/operații specifice, cât și printr-o analiză aprofundată a situațiilor produse la nivel internațional. Acestea trebuie să constituie subiectul unor analize și evaluări temeinice, iar concluziile rezultate trebuie să stea la baza unor decizii care să vizeze evoluția și transformarea calitativă, sub toate aspectele, a domeniului securității naționale, în general și a Sistemului securității naționale, în particular.

Concluzii

În urma generalizării riscurilor, amenințărilor și pericolelor la adresa securității naționale, au apărut din ce în ce mai frecvent situații în care componentele Sistemului securității naționale trebuie să se ocupe de probleme comune, relațiile între acestea luând amploare.

Tot mai des și cu atât mai mult, în ultima perioadă, se folosește eficientizarea atât ca termen cât și ca acțiune. Dar foarte mulți confundă eficiența cu eficacitatea și de multe ori acestea se confruntă cu numeroase probleme. Eficacitatea înseamnă a face ce trebuie iar eficiența înseamnă a face cât mai bine. Având în vedere aceste aspecte, putem spune că eficientizarea ar trebui să fie o combinație între eficiență și eficacitate. Chiar dacă faci ce trebuie, e clar că nu îți permiți risipa dar pe de altă parte nici nu poți face cu randament maxim ceva ce nu trebuie. Teoria afirmă iar realitatea confirmă faptul că eficientizarea în exces are consecințe nefaste. Cooperarea în domeniul securității naționale asigură utilizarea optimă și eficace a tuturor resurselor destinate, participante la desfășurarea acțiunilor și operațiilor specifice, puse la dispoziție de către instituțiile/structurile componente.

Eficientizarea cooperării în domeniul securității naționale este principalul „furnizor” de performanțe în cadrul Sistemului securității naționale. Eficiența presupune existența unor efecte, în raport cauzal cu eforturile depuse pentru obținerea lor, iar eficacitatea constă în realizarea sarcinilor și îndeplinirea obiectivelor în condițiile stabilite.

Pentru asigurarea securității naționale este necesară obținerea de performanțe în domeniile apărării, ordinii publice și siguranței naționale. Eficientizarea cooperării nu constituie un scop în sine, ci un factor decisiv de amplificare a eficienței și eficacității domeniului securității naționale. Din acest unghi de vedere, se impune un management performant, prestat de manageri profesioniști.

Procesul de eficientizare a cooperării în domeniul securității naționale nu se produce aleator, el reprezintă un obiectiv prioritar pentru Sistemul securității naționale a României. Pentru ca acesta să fie viabil trebuie să existe o strategie la nivel național, care să se circumscrie proceselor similare desfășurate în țările membre NATO și UE, sau tendințelor generale la nivel global, precum și protocoale specifice pe fiecare domeniu de activitate, misiune, zonă de responsabilitate, perioadă etc.

În final, suntem de părere că eficientizarea cooperării în domeniul securității naționale vizează trei aspecte importante, și anume: modelul organizației ideale capabilă să obțină rezultate maxime prin folosirea tuturor resurselor disponibile; asigurarea resurselor necesare și folosirea rațională a acestora; stabilirea priorităților și concentrarea tuturor resurselor asupra celor mai importante acțiuni în vederea obținerii celor mai bune rezultate.

BIBLIOGRAFIE

- *** *Dicționarul explicativ al limbii române*, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998.
- *** *Strategia de securitate națională a României*, București, 2007.
- *** *Legea privind siguranța națională a României*, nr. 51, M.O. 163/1991.
- *** *Logica acțiunii*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983.
- AXELROD Robert, *The Evolution of Cooperation* (Revised ed.), Perseus Books Group, 2006.
- CONSTANTIN Onișor și alții, *ÎMPREUNĂ....pentru securitate*, Editura AOS-R, București, 2010.
- FRUNZETI Teodor și colectiv, *Raționalizare și eficiență în acțiunea militară*, Editura Militară, București, 2009.
- IONESCU Gh. Gh., CAZAN Emil, NEGRUȚĂ Adina Letiția, *Modelarea și optimizarea deciziilor manageriale*, Editura Dacia, București, 1999.

- KOTARBINSKI Tadeusz, *Tratat despre lucrul bine făcut*, Editura Politică, București, 1976.
- MAIOR George-Cristian, *Noul aliat. Regândirea politicii de apărare a României la începutul secolului XXI*, Editura RAO, București, 2009.
- MARCU Florin, *Marele dicționar de neologisme*, Editura Saeculum, București, 2000.
- MAXWELL John, C., *Dezvoltă liderul din tine*, Editura Amaltea, București, 1999.
- NEAGOE Visarion, *Elemente de teorie și construcție militară*, Editura Militară, București, 2006.
- NEAGOE Visarion, MOLDOVAN Nicușor, *Managementul cooperării instituțiilor din compunerea sistemului securității naționale*, Sesiunea anuală internațională de comunicări științifice „Echilibrul de putere și mediul de securitate”, Editura U.N.Ap. „Carol I”, București, 2011.
- NEAGOE Visarion, MOLDOVAN Nicușor, *Cadrul legal privind cooperarea instituțiilor din compunerea sistemului securității naționale*, Sesiunea de comunicări științifice cu participare internațională „Putere și cunoaștere: intelligence în era informațională”, Editura A.N.I. „Mihai Viteazul”, București, 2011.
- COZMA Mircea, SFĂRLOG Benoni, RIZESCU Alexandru, *Dicționar de termeni specifici crizelor*, <http://www.scribd.com>.
- POPESCU Mihail, BĂDĂLAN Eugen, NEAGOE Visarion, BUȚĂ Viorel, HANGANU Marius, *Tratat de știință militară*, vol. III, Editura UNAp „Carol I”, București, 2004.
- STOICA Constantin, *Fundamente ale deciziei în managementul activității de realizare a securității naționale*, Editura A.N.I. „Mihai Viteazul”, București, 2005.
- TANȚĂU Adrian, *De la managementul strategic la managementul cooperării*, Revista Jurnalul Economic, nr. 4-5, decembrie 1999.
- TUCMURUZ Ionel, *Optimizarea managementului cooperării internaționale - un răspuns adecvat la noile evoluții ale amenințărilor neconvenționale*, în Buletinul UNAp „Carol I”, nr. 1/2009, Editura UNAp „Carol I”, București, 2009.
- VASILESCU Ofelia, *Praxiologia formală și logica acțiunii, suport teoretic al construirii unor sisteme expert*, în Analele Universității Spiru Haret, nr.4, București, 2002.
- VERBONCU Ion, ZALMAN Michael, *Management și performanțe*, Editura Universitară, București, 2005.

